

# Hittérítési tudósítások,

az evangyéliomnak pogányok közötti terjesztéséről.

## Melléklet

a magyar protestans egyházi és iskolai

### „FIGYELMEZŐ”-höz.

5. szám.

(Egy szám ára : 2 kr.)

A mi áldott üdvözítőnk egykor tanítványai és más több ezer ember előtt monda: (Luk. 12. 1, 2, 49.) „Azért jöttem, hogy e világra tüzet bocsássak; és mit akarok, ha immár meggerjedett?” — Itt a tűz alatt az ő evangyéliomát értette. A tűz t. i. világít és melegít, s pusztítja azt, ami nem életre való, és szakadatlanul terjed, míg csak anyagot talál. Így van ez Krisztus evangyéliomával is. Ez is világosságot hoz a sötét szívekbe az ő üdvösségökről; valódi szeretetre melegíti a szíveket, és elpusztítja bennök azt, a mi bűnös, s folytonosan terjed, míg csak emberek vannak, kik semmit sem tudnak Krisztusról. És ez evangyéliom meggyújtása s kiküldetése végett szállt le Jézus Krisztus a mennyekből, valamint legkedvesebb ohajtása az volt, hogy az evangyéliom elterjedjen. Ez, természetesen akkor még lehetetlen volt, midőn az Úr e szavakat monda, mert hiszen akkor még az emberek üdvéért nem halt volt meg és föl nem támadott, mi pedig földolog az evangyéliom predikálásában. — A szent Lélek sem volt még az apostolokra kiöntve, mi által bátorságot nyertek az evangyéliom hirdetésére. De hogy áll a dolog most? Ma már a Krisztus haláláról és feltámadásáról szóló evangyéliom csaknem 1840. év óta ki van hirdetve; s a szent Lélek által nemcsak a 12 apostol, hanem sok ezer lelkész és hittérítő is nyert bátorságot az evangyéliomnak az egész világon terjesztésére. A mi hazánkban is első királyunk, István is felbátorodott erre, és aki ma is Krisztus halálában s feltámadásában hiszen, most is világosságot nyer üdvössége felől, buzdítást atyafiai iránti szeretetre s erőt a bűn levetkőzésére. Nem méltányos-e, hogy mi is segítsük az ilyen jótétemény terjesztését a szegény pogányok közt, kik Krisztusról még semmit nem tudnak? Nem érkezett-e el ideje, hogy Üdvözítőnk legkedvesebb ohajtásának teljesülését előmozdítsuk, amelyért a mennyből leszállott? Igen, gondoljunk tehát komolyan a szegény pogányokra! E célból ismerkedjünk meg e lapon

### A chinaiakkal.

China Oroszország után a föld legnagyobb birodalma; másfél akkora, mint egész Európa; s ebben mintegy 400 millió ember lakik, csaknem egy harmada az egész emberiségnek. Dél felől a föld legmagasabb hegysége, a

•

Himalája választja el a forró Indiától; éjszak felől szintén hegység és kopár pusztaság Sibiériától; nyugoton pedig csak néhány keskeny szoros vezet a hegységek tömegén keresztül az orosz terület felé. Mig így ez országot befelé hegységek kerítik, kelet felé mindinkább lelapul a tengerparti síkságig. Ez a birodalom legtermékenyebb és leggazdagabb része. Három nagy folyam, kivált a sárga és kék, nedvesíti az országot. Ehez járul mintegy 400 mesterséges csatorna, nevezetesen a híres császár-csatorna, mely 100—500 rőf széles s 250 mértföldnyi hosszúságban metszi át az országot. E vizereken pedig folyvást számtalan tutaj és apró hajó úszik, melyeken egy milliónál több ember állandóan lakik. Az éghajlat egészséges; minthogy pedig a chinaiak általában mértékletesen élnek, ami sok betegségünk ott egészen ismeretlen. Az ország legnevezetesebb terményei: az eperfa, melynek leveleivel a selyemhernyók élnek, melyekből sok ezer chinai ruházódik; továbbá a thea-cserje, mely a zöld és fekete theát adja, miből évenként mintegy 90 millió fontot visznek ki; végre a ris, mely itt valamint Indiában a fő élelmi szer, és a gyapot. Azonkívül valamennyi éghajlat növényei töltik meg az országot. — China lakosai közép nagyságúak, piszkos sárga bőriük, hasított, mélyen fekvő szemekkel. Hajokat a férfiak leborotváltatják, kivéve a fej tetején egy csomót, melyet selyemmel vegyest, tekercsbe fonván, ezt munka közben fejökre csavarják, s ennek elvesztése a gonosztevők büntetése; a nők csinosan fonják be hajokat és szalagokkal, tűkkel és pillangókkal díszítik. A férfiak és nők ruházata meglehetősen egyenlő, t. i. bő bugyogó és bő kabát, mely fölül selyemből vagy gyapotból, télen bőrből készített felső öltönyt vesznek föl. Ezenkívül a férfiak szalmakalapot és övet viselnek; ez utóbbira egy kis zacskó van akasztva, melyben tubákos szelencét hordanak, valamint rajta van a legyező, kard és elefánt-csontból készült két botocska, mely evésnél a villát helyettesíti. De a ruha alakja nincs, mint nálunk, divatnak alávetve, hanem azt mindenkorra császári rendelet szabályozza. Különös a chinaiaknál a felfogás a szépségről. A férfiaknál a pohosságot tartják szépnek, a nőknél a soványságot; kivált lábaiknak kell kicsinyeknek lenniök, ha csak lehet nem nagyobbak két hüvelyknél. Ezért a lányok lábujjait erősen a talpak alá kötik, a sarkat pedig vassal és szűk bakancscsal szorítják össze. Ennek következtése, hogy alig bírnak járni, s jobbra, balra totyogva, karjaikkal eveznek a levegőben, mintha repülni akarnának; ha pedig tüzvész támad, a nők többnyire odaégnek, valamint lábaikon kelések és hideg fene támadnak. Mindamellet csak a munkás osztályokhoz tartozó és könnyelmű lányok tartják meg lábaikat természetes állapotban; előkelő leány úgy meg nem jelenhet. — A chinaiak házai rendszeren csak egy emeletesek az udvar felé nyíló ablakkal; az utak a fővárosban, Pekingben is, melynek 2 millió lakosa van, kövezetlenek, keskenyek és szegletesek. De azért a chinaiak műveltek és tekintetben ügyesek. Nyelvök a legrégiebbek és legnehezebbek egyike, s habár 4000 jegye van, az egész nép gyakorlott az olvasásban, és szeret is olvasni. Épületeik közül az említett csatornán kívül nevezetes a porcellántorony Nankingban, melyet 1500 év előtt 8 millió forintot építettek, s nem régen lázadók romboltak le; továbbá a nagy chinai fal, melyet 2000 év előtt az éjszaki határon emeltek védelmül ellenséges népek ellen. Ez 10—20 rőf magos s olyan széles, hogy 6 lovas elfér rajta egymás mellett; minden 300 lépésnyire erős bástya áll, s így fut 400 mértföldnyire hegyeken, dombokon és völgyeken keresztül a legszélesebb folyók fölött íveken nyugodva,

ugy hogy elég anyagot szolgáltatna az egész földet alacsonyabb fallal kétszer bekeríteni. Továbbá a chinaiak a papirost, porcellánt, puskaport, könyvnyomtatást, delejt és iránytűt hamarabb ismerték, mint mi. Országuk kormánya szabályosan van rendezve. A császár tisztviselői által kormányoz, kiket mandarinoknak hívnak az ország régi törvényei szerint. Ilyen tisztviselő mindenki lehet, ki az erre képesítő vizsgálatot leteszi. Két millió katonára, kik ugyan egy kissé gyávák, áll a császár rendelkezésére. E mellett a chinaiak nagyon szorgalmasak, udvariasak, mértékletesek és tiszta életűek. A szülői tekintély sérthetetlen; ki az aggkort nem tiszteli, azt gonosztevőnek tekintik. Valóban szép vonások, melyek sok keresztyénnek például szolgálhatnának. — Mégis nagy szükségök van a chinaiaknak, hogy Jézus Krisztus hozzájuk juttassa az ő evangéliomát. Mert hogy áll a dolog az ő vallásukkal?

Ez tulajdonképen háromféle: Konfucius államvallása, a laossok vallása és a Budha vagy Fo vallása. — Konfucius szegény irnok volt, ki Krisztus előtt mintegy 500 évvel élt. Nehezebbre esett, hogy hazája nem volt oly virágzó és boldog, mint előbb. Mint komoly erkölcsoktató lépett tehát föl, buzgó tanítványai akadtak, s mint hivatalnok is szigorú volt. Ezért hivataláról le is kellett mondania, üldözték és nagy nyomorban halt meg. Végre mégis becsülni kezdték őt s halála után 200 évvel hercegi rangra emelték, tanítását pedig országos vallássá emelték, melyet ma is valamennyi iskolában tanítanak. E tanítás pedig következő: „Személyes Isten nincs, hanem egy őserő, ez az ég, és egy ősananyag, ez a föld. Mindkettő mindig együtt volt, s minden tárgyban befoglaltatik; legvilágosabban kitűnik pedig az őserő az emberi okosságban. A mit okosságnak megismerek, az mennyei igazság. Ezért az ész tulajdonképen soha sem tévedhet; s ha egyes ember téved is, a nép szava mindég Isten szava. Az emberek többnyire jók; a bűn csak kivétel. Az erényt könnyű gyakorolni, s már itt is elnyeri jutalmát; a bűnt is itt éri el a büntetés. Halál utáni élet nincs; a világ folyása csak kerekesség, melybe senkinek sem szabad nyulnia.“ Világos, hogy itt a régi chinai pogányság nagyon közel találkozik azzal, mit némely keresztyének ma új haladási vallás gyanánt üdvözölnek. És mégis mi felületes és vigasztalás nélküli e tanítás! Mennyeivel boldogítóbban vigasztal a keresztyénség! Nekünk a föld és ég fölött szerető élő Istenünk és Atyánk van, ki előtt örömmünkben és bánatunkban szívünket kiönthetjük; hiszen ő annyira szeretett bennünket, hogy egyszülött fiát is értünk adta. Van Üdvözítőnk, Jézus Krisztus, ki nem beszél úgy mint a bűnös emberek, ma ekkép, holnap meg akkép, hanem ki magát már 1800 év óta igazságnak és örök életnek tanúsította. Birunk szent Lélekkel, ki a világ vétkéi és bűnei közt az embereket megszenteli, hogy meggyőzővén a bűnt, Krisztust kövessék, s ezért már itt az örök élet békeségét izleljék! — Emellett Konfucius tana már magokat a chinaiakat sem elégíti ki, Konfucius birodalmi vallásán kívül t. i. a Laotre felekezetének is vannak követői, kiknek magok közt egy szellemkirályuk van, ki — véleményök szerint — varázsszavai által valamennyi őrszellem és ördög fölött szabadon uralkodik. — Végre sokan a Budha vallásához is csatlakoznak, mely beszél ugyan mennyországról és pokolról, s mégis megengedi, hogy az emberek számtalan bálványt imádjanak. E három valláshoz járul még a különféle szellemek és örök általánosan elterjedt tisztelete. A chinaiak ugyanis azt hiszik, hogy a tűznek, víznek, hegyeknek, betegségnek, háborúnak és békének külön-külön szelleme van,

kiket áldozatok által kell is tisztelni. Minden kereskedő boltjából egy-egy bálvány kandikál ki, mely előtt a kereskedő reggel boltnyitáskor térdet hajt és reá omló golyóit csörgeti, hogy az nap jó üzlete legyen. Ha pedig ez nem történhetik, végig hurcolja bálványait az utcán, és szellemi kútyának nevezi, mely nem érdemli, hogy őt szolgálja. — Épen annyi gondjuk van a halottak szellemeire. Ha valakit eltemettek, sírjáról egy táblácskát visznek haza, melyre a halott neve és halálának napja van írva, és melyben szerintők a halottnak három lelke lakik. E táblácskának a házi bálványon kívül a házhoz tartozók áldozatot hoznak, t. i. ételeket és tömjént s aranyos papírból szabdalt különféle tárgyakat égetnek el előtte, azon véleményben, hogy a lélek mind e dolgokat a más világon valóságos aranyból kapja meg. Néha ugyanezt külön templomokban teszik; ha pedig ez olykor elárvult, egy-egy pap könyörületből éget benne papirdarabkákat. Így bizonyítják a chinaiak magok, hogy Konfucius tana nem képes a lelket megnyugtatni. — És ugyanezt bizonyítja a chinai birodalom egész állapota, mert dacára a műveltségnek és ügyességnek, a nép nem halad előre, hanem a birodalom mindinkább oszlásnak indul, valamint a nagy kőfal omladozik és a császár-csatorna iszaposodik. A rendes törvények dacára pénzvágy, hazudság és csalás uralkodik; a hivatalnokok vesztegethetők s a legkegyetlenebb kínzásokat gyakorolják. Így Yeh, kantoni helytartó maga 1856-tól 1858-ig 70,000 embert végeztetett ki. Dacára a szorgalomnak és mértékletességnek a nép mindinkább elcsenevész, elannyira, hogy koldusok, vakok és belpoklosok, egész seregei hevernek az utcákon. Habár a családtagok szépen együtt laknak, mégis a lányokat csak tehernek tekintik; számukra nincsenek iskolák, s kivált zsenge korukban a szülők minden tartózkodás nélkül és büntelenül a vízbe fojtják, megfulasztják vagy leforrázzák, vagy élve kiteszik őket. Jamsao városában Lechler hittérítő egy férfit talált, ki 12 lánya közül tizet egész hideg vérral kivégzett. Pekingben pedig a rendőrség mindég reggel egy szekeret vonat végig a városon, hogy az éjjel utcára hányt gyermekeket fölszedvén, eltemessék vagy a lelencházba vigyék őket. Ilyen módon évenként mintegy 30,000 lányt ölnek meg Chinában. Mi gyalázatosan nyilatkozik itt Konfucius tanítása! Mennyire szükséges, hogy az evangéliom tüze e népet is megragadja, hogy világosságot hozzon a lelkekbe, szeretetet a szívekbe, szentséget az életbe!

Ezt el is kezdte már Jézus Krisztus, 1300 óta Ferencrendű barátok, 1552 óta jezsuiták predikálják Chinában a róm. katolikus keresztyéniséget; mintegy 100 év óta a pekingi missiói templomban az orosz egyház, 1807 óta pedig az evangélikus egyház térít. Most pedig imádkozzunk:

Ur Jézus Krisztus! Hálát adunk neked, hogy mennyből leszálltál, evangéliomod tüzeit a földön meggyújtani. Egyedül ez képes lelkünkbe világosságot hozni üdvösségünkről, s szeretetet az emberek iránt és tisztaságot az életbe; emberi tudomány és emberi törvények ezt nem tehetik. Kérünk, juttasd e jótéteményedet minél előbb a chinaiaknak is, mint magad is kívánod! Ébreszsz minket keresztyéneket, hogy ezért többet tegyünk, mint eddig tettünk, hogy következzék be hamar azon idő, midőn nem lesz többé ember, ki semmit sem hallott üdvözítő evangéliomodról! Tedd ezt végtelen szeretettedért. Amen.

1874.